

SZOMBATI ISTVÁN

Ketten az ágynál

Ha már itt van a fiam is, a körözött tekergő, ez számomra az utolsó felvonás végső jelenete. Magam is jól tudom, a második sztrók után gyomorvérzés kínoz (a tea is visszajön, infúzió táplál), nem sok lehet hátra, amit nem bírtam eddig tudomásul venni. Mint ahogy azt se árultam el adjunktus lányomnak, hogy mindent hallok s értek, amit rólam és köröttem beszélnek. Ha már így alakult, ha büntet az istenem, továbbra is játszom a süketet, hátha megismerem jobban szűkebb környezetem. Remélni merem, mielőtt valóban elszállok, őszintén kinyílik két drága gyerekem. Nem merem még hinni, hogy már a lányomnak is kezdek a terhére lenni, nem örömmel teszi a napi viziteket. Hívna telefonon, de mivel nem hallok, a főnővérrel üzen, aki egy fecnire írja hatalmas betűkkel, mit és hogyan tegyek, ha két napig nem jöhet. De volt egy jó híre is, Pongrác repülön van, hazajön Dallasból, ahol, mint Jockey Ewing, híres üzletember.

Azóta minden reggel reménykedve nyitom a szememet. Ahogy idegen kopogás hallik a folyosóról, a nagy órára nézek, mely szemközt van velem, hátha nem vizit lesz, hanem drága fiam rohan, a híres rockénekes! De csak a főnővér meg a kezelő orvos jön. Nem csinálnak semmit, a paplant se emelik, hogy lássák bénaságom. Köszönés helyett kedves fintort vágnak. Biztos, örülnének, ha venném a lapot. De továbbra is látják a zöldalma szindrómát: harapnám, ha tudnám, sohase érik meg.

Ám a mai napom, tizenkettő körül, mégis különleges. Nem olyan, mint tegnap, de olyan se, mint azelőtt, mióta az egyágyas kórteremben puhítom az időt. Tízcentis túsarkú kopogását hallom. Ha látna valaki, elárulnám magam, mert lelkesen mosolygok. Ida, az adjunktus! Mi a csoda történt, ő csak kettő és fél három között szokott jönni, mikor végez az osztályán. És ez még nem minden, hallom meleg hangját, amint rászól valakire, aki vaj talpú cipőben mellette suhog: kapkodd már a lábad, tíz éve nem láttad beteg anyuskánkat. Mondd, hogy gyereked van, egy kék szemű kislányod! Hazugsággal kezdem, kérdezi a fiam. Ida, azt hiszem, hezitál, de utána megkérdi: mit gondolsz, én mit teszek négy és fél év óta, miután százezer vizsgálat egyhangúan mondja, menthetetlen szegény, halálosan beteg.

Itthon, míg nem lógott Dallasba, rockbandával próbált egy szuterén konyhában. Az apja nem törődött vele, nagykövet volt, távol, egy török nagyvárosban. Én nem bírtam vele. Örültem, hogy Idának sikerült bejutnia a pesti egyetemre. Később úgy tudom, izgága nagy fiam füvet árult s

SZOMBATI ISTVÁN (1943, Nagyvárad) író, nyomdász. Váradon született és tanult. Érettségi után nyomdászként dolgozott, különböző lapokban közölt. Szerepelt az Ajtók c. prózaantológiában. Önálló kötete A sikoly (Dacia kiadó, 1988). Budapestén él.

fogyasztott. Ahogy feloszlott a banda, Kiabáló Srácok, bárzongoristaként szállt az éjszakában. Itt jött össze azzal a fekete lánnyal, aki Dallasba vitte, a lehetőség országába, ezzel a hanggal, biztatta a bébi, Elvis Presley lehetsz.

Nyílik az ajtó! Ha tudnék, se ugranék, elárulnám magam. Egy félmosolyt azért... Mégiscsak a fiam... Nem vagyok még hullá, rögtön felismerem. Kérlek, ne szorítsad, mondja neki Ida. Azt mondtad, hogy béna. Jelképesen fájhat, bizonyos a mamád, hogy sohase szeretted. Belül azért... Ő azt nem érezte, sose hallgattál rá. Apám vére vagyok. Ne birizgáld apust, rengeteg valutát, csomagokat küldött. Ám Isztambulban, a lakásán... Mi volt a lakásán? Három táncost tartott.

Nem láttam az arcom, de biztos, sötétebb színezetre váltott. Mondjál már valamit, nem vetted észre, milyen lett az arca? Azt mondtad, nem hall, napok lehetnek szegénykémnek hátra. (Ha így folytatjátok, esetleg csak percek.) Írjál egy fecnire, hogy irtó nagyon örülsz. Ha erősödik picit, elviszed Dallasba, hogy lássa az unokát. Nem hinném, hogy örülne egy sötét-kék fekének, mint ahogy én se tapsikolnék, ha esetleg lenne. Inkább az igazat írnám le: nem miatta jöttem, disszidáltam vissza. Hanem? Gondolom, csak azért, mert Jockey országában körözött lettem.

Nyugodj meg, Pongrác. Ha még tudsz picikét, próbálj mosolyogni. Míg nincs komoly körözés, anyám pincéjében nyugodtan ellehetsz. Mikor pedig meghal...

Ha rezdülne az arcom, ha mozdulna a kezem... Drága jó istenem, pityergek legbelül, beszélni még tudok. Akkor mire várok, miért nem ordítok?

Vonaton

Ha Majakovszkij Leninből, nagyanyám Krisztus nagyságából, én József Attila verseiből szoktam építkezni. Most is őt keresi képzeletem vászna. Mit szólsz, merre lépek, hogy egy-két arasznyival közelebb kerüljek szerény önmagamhoz? Utazzak Szindbáddal, sovány gepárdháton, vagy vált-sak olyan jegyet, mely a lelkem sínpárjain az ég felé röpít?

Az egyik állomáson – mondjuk, a váradin – a jegypénztárhoz állok. Hallom a bemondót, sebesvonal indul... Reméltem, oda, ahová én megyek. Hová parancsolja? Női hang kérdezi az üveg kuckójából. Oda adja, hölgyem, mely magam felé vezet. Helység? Azt hiszem, mondtam már, önmagamig legyen. A szőke, platina fej, akárcsak a kutyám, ha vékonyan fütytyentek, billentett egyet, mondaná még egyszer? Önmagamig, hölgyem. Olyan állomás nincs. Higgye el, bennem van. A szatmári gyors jó lesz?

Mivel füttyentett a vonat, gyorsan bölintottam. Valahogy, félszáz méter gáton (pár utast fellöktem), sikerült elérnem, fel tudtam lépni az utolsó kocsiira.

Egy ideig a folyosón mászkáltam, kerestem a helyem, mire az egyik jegykezelő készséggel segített, ne menjen tovább, itt lesz az ön helye! Eltoltam az ajtót, sötétség nyújtotta fekete kezét. Ha a fényből sötétbe lépsz, káprázik a szemed. Te hogy érezted magad a külvárosi éjben, kérdeztem Attilát. Nézzél picit körül, keresd a motyogó munkást. Hiába kerestem, csak egy hölgy válaszolt:

– Nyugalom, szépfiú, ez a sebesvonat éppen odáig megy, ameddig szeretnéd.

– Köszönöm, Piroska, a veretes infót!

– A Jutka név, fiúka, jobban illik hozzám.

– Az én nevem Péter, de Jenőre hallgatok.

Kuncogtunk keveset, s mikor felé léptem, hogy szorítsak a kezén, éreztem túllblúza meleg üzenetét. Hibátlan fogsora, akár a csizmája, fehéren csillogott, profin irányított, hová kéne nézni. Hogy többet is mutasson – sárga minit viselt –, fölfelé tuszkolta utazótáskáját. Na, most hogyan tovább, kérdeztem magamtól, álljunk vagy ülünk, lépjek még közelebb, ha nincsen adrenalin?

Hogy ne múltjon a varázs, mely közöttünk percegett, picit ringatózott, majd nagyon lassan leült a szemközti ülésre. A lakkcsizma jelezte, keresztben a lába, a sötétben is láttam kockás harisnyáját. Úgy tettem, vak vagyok, az orromig se látok. Nem vette jó néven. Mint akire légy száll, csapkodott, duzzogott.

– Mi az ábra, Jenő, túlhajtottad magad?

– Bizonyára, igen – motyogtam magamban, mint általában akkor, ha nem indul a lézer.

– Dobjalak fel picit? – s gombolgatni kezdte nagyon vékony blúzát.

– Ahhoz most nincs kedvem, amit te szeretnél.

– Beteg vagy, Jenőke?

– Miért kell ismételned magad, kevés a szókincsed? Ha egy magamfajta fickó első osztályra száll, mondjuk, csomag nélkül, muszáj azt gondolni, hogy fontos ember lehet, tele van gubával.

– Térj a tárgyra, Jenő!

– Úgy kéne értenem, még mindig nem értenél?

– Hagyjalak magadra, vagy küldjek be egy szőkét?

– Többen is utaztok? – kérdezem döbenten –, vonatos maffia?

– Nem vagyok kurva!

– Nem kell bizonygatnod, a sötétben is látom.

– Hogy ne legyek egyedül, a barátomat szoktam esténként kísérni.

– S míg ő jegyet kezel, cirógatnál engem?

Nincs válasz, még egy kurta szó se. Készséggel hagyta, hogy szokjam a zártságot, a hárommázsás csendet. Jó lett volna tudni, mit forral ellenem.

– Lehetek őszinte? – kérdezte könnyedén.

– Azt hiszem, Jutka, szívesen venném.

– Nincs munkám, kirúgtak.

– Azért szállsz esténként a szatmári gyorsra?

– Te az én helyemben levegőből élnél?

– Mennyi a segélyed?

– Feketén dolgoztam.

– Türelmi zóna?

– Nappal felszolgáltam, este bártáncoltam.

– Forogtál meztelen egy villanyoszlop körül?

– A zsíros rendszergazda nem kért, utasított, hetyegjek vele is, szopjam le háromszor, minden két órában...

– Erre most a haver, a sárga jegykezelő...

– Gazsinak hívják.

– Tippekkel szolgált, melyik fülkébe szállj?

Csúnyán pillogott rám, fagyosan, hidegen. Úgy láttam, mérlegel, maradjon vagy menjen. Érdemes szitálni potyára az időt?

– Ha tegyük fel, maradok, mit tudnál ígérni?

– Értelmes beszédet, másfél tonnás csendet.

– Alanynak kellenék a szexi regényedhez?

– Ne félj, nem koppintom James-t, sose lesz árnyalat...

– Akkor mit vársz tőlem, osszam meg a magyart?

– Azon már dolgoznak.

– Beszélj világosan – emelte a hangját –, ki áll az utadba, kit kéne felfalnom?

– Talán a rosszabbik énem, ha végre megtalálnám.

Kuncogtunk, melegen, utána pacsiztunk, mint az iskolások. Láttam, menni készül, ültessem vissza?

– Miért marasztalnál, ha *ahhoz* nincsen kedved?

Fölfelé nyúlált, a villanykapcsolóhoz. Ezzel megint felhúz, verébné néz?

– Azt hiszed, nem tudom, miért lett sötétség? Miért küldött ide a jegykezelő társad?

– Százaz vagy te, Jenő?

– Annyit azért kérnék, ha újra találkoztok, mondd meg neki kurtán, kicsit melléfogott, ebben a fülkében nem lesz részesedés!

Úgy éreztem, erős. Akár a forgószél, felkapta a fejét, pedig amennyire tudtam, moderáltam magam. Elmondott mindennek, ökörnek, hülyének. Sohase hittem, hogy a jó szándék is mérgező lehet.

Azt hiszem, érezte, mit üzen a szemem. Mint egy zerge, ugrott, utána visszaült, nem tudta, mit tegyen.

- Sztárnak érzed magad, engem meg lotyónak?
- Próbálg hinni, Jutka, sose minősítek.
- Menj a ló seggébe!

Szelíden somolygok. Kár volt fáradoznom, ez se tetszett neki. Felszegte a fejét. Sejtteni véltem a lélek változását. Megment az üzeme, ahogy több helyen is a rendszerváltás után.

– Ha a vezetőink idejében lépnek, talán nem süllyed a hajó, amelyen utaztunk. Űlnél a gépednél, inget, gatyát varrnál, tennéd a dolgodat, s várnád a vékonyka fizetések napját.

– Befejeznéd, Jenő? Nem csak a hangod, te is bomba lettél! Meddig prédikálsz még? Azt hiszed, idebent – püfölte a fejét – nagyobb a sötétség, mint ebben a fülkében? Ki volt az apuskád, könyvtáros, főügyész? Tőle örökölted a szellemi szófosást? Vagy nálad is kialudt pandafarknyi gyertyád? Látod ezt a kezet – dugta a képembe –, hajtott ez Singert, varrt ez férfigatyát?

- Talán vájár voltál Petrozsény szívében?
- Csirkét bontottam, beleztem, olyan nehéz hinni?

Akár egy jaguár, óriásit ugrott. Jelezni próbálta, bárhogyan is látom, próbáljam elhinni, ő is mindig többre, magasabbra vágyott. Miben segíthetnék, akartam kérdezni.

– Fogjad be a szádat, fájnak a szavaid! A Duna deltájában „influenza” tombolt, bezárták a gyárunk...

– És –próbáltam beszállni –, mi máshoz is kezdhet egy csinos vidéki lány, ha tájszólással beszél?

- Nem vagyok góbé, ahogy te gondolod!
- Pedig Ábel rád vár...
- Hülye!
- A Medve-tónál jártál?
- Ne bántsd Gyula népét, vásárhelyi vagyok!
- Hányszor keringőztél Bem apó körül?

Úgy vettem észre, túllöttem a célon, nem bírta cérnával, rám csapta az ajtót. Robogjal egyedül, üzente a szeme, új vonatra szállok, keresem magamat.